Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 23 października 1933 r. 947.

Treść numeru:

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI
NARODOWYCH.

Kronika.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ
W WILNIE.

x
x x

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

S p r a w d z a n i e t r a k t a t ó w h a n d l o w y c h ."Siegodnia" Nr.291 /X.1933/:Litewskie M.S.Z. zamierza wyłonić specjalną komisję, której zadaniem będzie sprawdzenie wszystkich zawartych między Litwą a państwami obcemi traktatów handlowych w celu wyjaśnienia , czy odpowiadają one obecnym warunkom życia gospodarczego. W wypadku negatywnym podjęte będą rokowania w sprawie zawarcia nowych traktatów.

S p r a w a z a t a r g u m i ę d z y e l e k t r o w n i ą a m . K o w n e m w s ą d z i e .Prasa kowieńska /z 19.X.1933 ./: 19 października Sąd Okręgowy przystąpił do rozpatrywania sprawy, wytoczonej elektrowni przez Samorząd Miejski. Jak wiadomo, chodzi tu o powództwo cywilne, wytoczone przez miasto elektrowni spowodu pobrania przez elektrownię zbyt wysokiej sumy za energję elektryczną, dostarczoną miastu w 1931 r. dla oświetlenia ulic i dla potrzeb instytucyj miejskich. Sprawa ma znaczenie zasadnicze. O ile Sąd zaakceptuje tezę Samorządu Miejskiego, wówczas wyrok Sądu stanie się precedensem dla wszystkich mieszkańców miasta.

A r e s z t o w a n i e d y r e k t o r a p o c z t w z w i ą z k u z a f e r ą z e z n a c z k a m i p o c z t o w e m i .Prasa kowieńska /z 18.X.1933/:W związku z aferą ze znaczkami pocztowemi, został 15 października aresztowany b.dyrektor zarządu poczt inż.Sruoga. Inż.Sruoga był głównym akcjonarjuszem wydawnictwa "Żodis", właścicielem księgarni "Tulpe" i litografji "Žiedas". Należał on do związku narodowców, lecz przed kilku miesiącami został ze stronnictwa wykluczony.

W związku z aferą został też aresztowany b.naczelnik poczty w Kłajpedzie Augunas.

Jak ustalono, afera ze znaczkami pocztowemi wyrządziła Skarbowi państwowemu straty na sumę 2.800.000 litów. Obaj aresztowani,inż. Sruoga i Augunas będą siedzieli w więzieniu aż do rozprawy sądowej,gdyż za kaucję nie zostaną zwolnieni.-

N o w y z a r z ą d g ł ó w n y C e n t r u m A k c j i K a t o l i c k i e j ."Rytas" Nr.238 /X.1933/:W skład nowego zarządu głównego Centrum Akcji Katolickiej weszli:wódz duchowy kanonik Dogelis,prezes ks.Mieleszka, I-szy wiceprezes prof.Dovydaitis, II-gi wiceprezes i skarbnik - dr.Leimonas, sekretarz generalny kanonik prof.Kuraitis, II-gi sekretarz generalny - dr.Skrupskelis.-

S t o s u n k i m i ę d z y p a r t y j n e n a L i t w i e ."Rig. Rundschau" Nr.239 /X.1933/:Na Litwie oczekuje się z napięciem walnego zjazdu przedstawicieli związku tautininków. Pierwotnie zjazd ten miał się odbyć 15 września, następnie odłożono go na październik,zaś ostatnio na grudzień, Przed tym walnym zjazdem ma się jeszcze w końcu października odbyć konferencja kierowników okręgów partji w Kownie.

Doświadczenia z lat ubiegłych zmuszają tautininków do reorganizacji wewnętrznej związku. Niedawno premjer Tubelis, będący jednocześnie prezesem związku tautininków dał wyraz swym poglądom na potrzebę reorganizacji związku. Myślą przewodnią tej organizacji jest bezwarunkowe podporządkowanie się członków związku głównemu wodzowi ruchu narodowego, w danym wypadku prezydentowi Smetonie. Metoda głosowania i uchwalania rezolucyj przy pomocy większości zostanie zarzucona. Zarządy i prezesowie będą mianowani zgóry.

Litewskie partje polityczne niebiorące udziału w rządach tracą z dnia na dzień swe znaczenie. Począwszy od chrześcijańskiej demokracji, kończąc xx zaś na ludowych socjalistach i socjaldemokratach traci opozycja coraz bardziej grunt pod nogami. Wzmiankowane trzy grupy opozycyjne podejmują od czasu do czasu akcję dla wzmożenia swych wpływów. Tak np. ostatnio partja socjalistów ludowych zwróciła się do rządu z memorjałem w sprawie ulżenia sytuacji włościaństwa. Autorzy memorjału żądali z jednej strony przywilejów dla włościaństwa,z drugiej zaś sprzeciwiali się ściślejszej współpracy gospodarczej z Niemcami. Całe to posunięcie było politycznym manewrem, który jednak nie przyniósł ludowcom spodziewanych korzyści.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

Z a b i e g i m n i e j s z o ś c i n i e m i e c k i e j n a L i t w i e w s p r a w a c h o ś w i a t o w y c h i w y z n a n i o w y c h .Prasa kowieńska /z 17.X.1933/:16 października prezydent Państwa przyjął delegację niemieckiej mniejszości narodowej. Delegacja doręczyła prezydentowi dwa memorjały w sprawie sytuacji szkolnictwa, kwestji paszportowej i kościelnej. Przewodniczącym delegacji był prezes synodu ewangelickiego pastor Titelbach. Pozatem weszli w jej skład dwaj przedstawiciele niemieckiego związku oświatowego /"Kulturverband"/ p.Kosman i nauczyciel Cerpiński.

Prezydent Państwa rozmawiał z delegatami w sprawach, poruszonych w ich memorjałach, przeszło pół godziny. Delegaci wskazywali na nieporozumienia, jakie wynikają przy oddawaniu dzieci niemieckich do szkół w związku z tem, że w wielu miejscowościach Niemcy mają paszporty, w których oznaczeni są, jako Litwini. Pozatem delegacja poruszyła również kwestję zatargu kościelnego.

Prezydent Państwa oświadczył delegatom, że nie można się wdawać w rozważanie szczegółów i musi tu polegać na odpowiednich ministrach. Naogół jednak prezydent przyrzekł, że postulaty delegacji rozpatrzy i postara się, aby zostały one należycie uregulowane.-

Z a ł o ż e n i e z w i ą z k u o c h o t n i k ó w - Ż y d ó w. Prasa kowieńska /z 18.X.1933 r./:17 października komisja regestracji organizacyj przy urzędzie naczelnika miasta i powiatu zaregestrowała statut związku ochotników Żydów, którzy brali udział w wojnie o niepodległość Litwy. Związek zostaje założony w Janiszkach, gdyż powstaje z inicjatywy burmistrza janiszkowskiego p.Szapiry. W innych miastach zostaną założone oddziały związku.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"V i l n i a u s R y t o j u s" o p o l s z c z e n i u g i m n a z j ó w l i t e w s k i c h ."Vil.Ryt." Nr.83 z 21.X.1933 r. Art. p.t."Polszczenie gimnazjów litewskich". Streszczenie:

Za czasów Grabskiego powstał projekt wykładania w gimnazjach litewskich, białoruskich i żydowskich geografji powszechnej i historji po polsku. Władze nie zadowalniały się tem, że po polsku wykładano język polski, geografję polską, historję i naukę o Polsce współczesnej. Szkoły niepolskie zaprotestowały przeciwko polskiemu wykładowi geografji powszechnej i historji. Sprawa znalazła się w najwyższym Trybunale Administracyjnym i została przesądzona na korzyść szkół niepolskich.

Upłynęło kilka lat. Ostatnio znowu zwrócono szczególną uwagę na szkoły litewskie. Pozostało ich już niewiele. Wystarczy wspomnieć, że za czasów endeckich funkcjonowało przeszło 100 szkół litewskich, zaś obecnie wileński "Rytas" ma tylko 17 szkół. Wznowiono obecnie projekt Grabskiego i zażądano, by w gimnazjach litewskich geografja powszechna i historja były wykładane po polsku. Dodać należy, że dotychczas w gimnazjach litewskich wykładano historji Litwy i geografji osobno. Obecnie oba te przedmioty starają się władze szkolne połączyć z historją i geografją powszechną i wykładać je po polsku. In.słowy dotychczas w gimnazjach litewskich wykładano po polsku: 1/język polski, 2/literaturę polską, 3/historję polską, 4/geografję polską, 5/naukę o Polsce współczesnej. Obecnie zaś dochodzi: 6/historja powszechna, 7/geografja powszechna. Pozostały więc tylko przyroda, matematyka i religja. Jak słychać, po geografji i historji miałoby się wykładać po polsku również przyrodę. Może więc pozostać tylko matematyka, religja i ... język litewski. Przypomnieć należy, że już w roku ubiegłym projektowano w Święcianach wprowadzić wspólne nabożeństwa dla uczniów gimnazjów litewskiego i polskiego. Gdyby się to udało, byłby to pierwszy krok do utrakwistycznego wykładu religji.

Jak z powyższego wynika, gimnazja litewskie są polszczone w sposób przemyślany. Lit.towarzystwa oświatowe powinne przeto dołożyć wszelkich wysiłków w kierunku wstrzymania planowej polonizacji litewskich gimnazjów.-